

Viktorija Urbonaitė

Sveiki, čia tinklalaidė „Postūmis: Dialogai švietimo pažangai“, prie mikrofono Viktorija Urbonaitė. Šiandienos tema – „Kiekvienas už save: mokyklų konkurencija ir bendradarbiavimas“. Mokyklos linkusios veikti tik savo viduje. Stebime daugiau konkurencijos nei bendradarbiavimo apraiškų. Dalis mokyklų nėra linkusios savo mokinius išleisti į kitą mokyklą išbandyti veiklą ar susipažinti su jos veikla, nes bijo, kad tie mokiniai ims pamatys, kad ten gal geriau ir nebegrįš į savo mokyklą. Kokios aplinkybės privedė prie tokios situacijos ir kaip Tūkstantmečio mokyklų programa gali prisidėti kuriant naujus bendradarbiavimo modelius, tinklaveiką? Šiandien, žinoma, aš ne viena. Su manimi yra trys fantastiški žmonės, pašnekovai. Eglė Pranckūnienė. Sveiki, Egle.

Eglė Pranckūnienė

Sveiki.

Viktorija Urbonaitė

Eglė yra Mokyklų tobulinimo centro bendrasteigėja, Klaipėdos universiteto mokslo darbuotoja, Lietuvos edukacinių tyrimų asociacijos prezidentė ir buvusi nacionalinio projekto Lyderių laikas darbo su savivaldybėmis vadovė. Ar teisybę pasakiau?

Eglė Pranckūnienė

Taip.

Viktorija Urbonaitė

Gerai. Tada, šalia manęs – Vaidotas Kalinas. Sveiki.

Vaidotas Kalinas

Sveiki.

Viktorija Urbonaitė

Ukmergės rajono savivaldybės administracijos Švietimo, kultūros ir sporto skyriaus vedėjas. Teisybę?

Vaidotas Kalinas

Taip.

Viktorija Urbonaitė

Ir Judita Šarpienė, kuri jau ne pirmą kartą prie mikrofono. Labas, Judita.

Judita Šarpienė

Labas.

Viktorija Urbonaitė

Tūkstantmečio mokyklų programos vadovė. Tai dabar pirmas klausimas tas toks baisusis, ar tiesą sakiau apie tai, kad vienos kitos mokyklos bijo savo mokinius pasidalinti, nusiųsti, pasižiūrėti, pasigrožėti, pasimokyti? Kas ten vyksta su tom mokyklom? Ką jūs matot?

Judita Šarpienė

Tai, iš tikrųjų, Viktorija, pacitavai netgi vieną mokyklą su kuria susipažinome prieš dvejus metus, tiktai pradėję vykdyti programą, ir čia buvo mokyklos atstovo vienas toksai pasakymas, kad mes šiaip nenorime, kad mūsų vaikai keliautų į kitą mokyklą dėl to, kad jie ten nuvažiuos, pamatys, kad ten geriau ir iškeliaus mokytis tenai.

Viktorija Urbonaitė

Čia taip sąžiningai.

Judita Šarpienė

Taip.

Viktorija Urbonaitė

Koks jausmas buvo išgirdus tokį pareiškimą?

Judita Šarpienė

Man pirmas klausimas kilo, tai apie ką mes kalbame švietime? Ar apie mokyklą ir kaip jai reikia išsilaikyti ir išsikovoti viską, ar apie geriausias galimybes vaikui? Aš to paklausiau ir to mokyklos atstovo, bet kažkaip tokio tiesaus atsakymo negavau. Aišku, suprantu, kad švietimas yra labai kompleksinė sistema. Čia neveikiam po vieną ir mokyklos irgi po vieną veikti negali. Jos yra veikiamos ir kultūrinio, politinio, kitų visų kontekstų. Iš tikrųjų, tai nėra labai lengvas dalykas išspręsti, bet, matyt, ką tai indikuoja, tas toks nenoras mokiniams leisti pamatyti kokios yra galimybės aplinkui, tai tai, kad mes galbūt net nepasitikime tarpusavyje, kolegoms kitoje mokykloje, kad jie vat tuo metu, kol mokinys viešės, galbūt ten saldžiu liežuviu bandys jį ten prisitraukti. Kažkaip kažkokios klastos tame ir kažkaip būtent per Tūkstantmečio mokyklų programą mes bandom pasakyti, kad, o galbūt jūs iš to bendradarbiavimo galite dviese ar ten daugiau, didesnėje grupėje laimėti daugiau negu prarasti. Mokinių migracija, matyt, yra toks natūralus procesas, vieni ateina, kiti išeina, bet ar to reik bijot? Gal kolegos galės truputėlį daugiau iš savo tikrai ilgesnės, didesnės patirties švietime pasidalinti. Bet, na, man toks pirmas įspūdis susidarė, kad čia kažkokia klasta kvepia.

Viktorija Urbonaitė

Bet, Judita, tau skauda širdį dėl to?

Judita Šarpienė

Taip.

Viktorija Urbonaitė

Gerai, ką jūs manote?

Eglė Pranckūnienė

Na, ta mokyklų konkurencija, jinau prasidėjo jau senokai ir ją kaip ir sukėlė būtent mokyklų finansavimo modelis. Kai buvo pereita prie mokinio krepšelio, tai tada mokyklos ir pradėjo konkuruoti tarpusavyje. Nes jeigu tavo finansavimas priklauso nuo to, kiek tu turi mokinių, tai reiškia, kad mokinys tampa tokia kaip ir...

Viktorija Urbonaitė

preke.

Eglė Pranckūnienė

...preke tam tikra. Turbūt tuo metu iš tikrųjų buvo visokių istorijų, ten visokių mokinių perviliojimų ir t. t. Ir, aišku, dar tai buvo susiję ir su demografinė krize, kurią mes išgyvename, nes vis tik mokyklų skaičius drastiškai sumažėjo per pastaruosius dešimtmečius, mokinių skaičius drastiškai sumažėjo. Aišku, kad mokyklos kovoja dėl savo išlikimo. Kai yra tas nesaugumas ir ypač gal regionuose, kur žmonėms mokykla kartais yra vienintelis darbdavys toje vietovėje, tai aišku, kad yra daug tų baimių, kad mokykla užsidarys ir daug žmonių liks be darbo ir t. t. Bet čia gal viena pusė, kaip dažnai mes ir kalbame, tai kam tarnauja ta švietimo sistema? Ar ji ir yra ta vieta, kaip ir darbdavys, kur turi aprūpinti darbu? Ar ji vis tik turėtų tarnauti kažkokiems kitiems tikslams? Bet, matyt, čia tie dalykai labai tarpusavyje susiję. Čia taip negali vienareikšmiškai kaip versle pasakyti – „va, čia nėra, neatneša, nesukuria kažkokios vertės ir mes tuoj pat galime čia uždaryti, panaikinti, sumažinti, optimizuoti“. Manau, kad čia yra labai tokie tarpusavyje susipynę procesai ir į juos reikia žiūrėti labai labai išmintingai ir labai jautriai, nes, sakykime, mes gi žinome, kad kai yra uždaromos mokyklos, kai nelieka mokyklų tose vietovėse, apskritai iš ten pasitraukia daugybė daugybė kitų socialinių paslaugų. Ten nebėra transporto. Tos vietos pradeda trauktis, žmonės iš ten pradeda išvažiuoti. Tai ko mes norime kaip šalis? Ar mes norime tikrai tokios koncentracijos į didesnius miestus? Ar mes norime, kad kažkaip tai tolygiau būtų ir žmonės pasiskirstę? Galų gale, dabar, sakykime, nors dažnai kalbama apie tą stambinimą, kad stambesnėse mokyklose tarsi geriau yra vaikams, bet dabar, kai mes pereiname prie įtraukiojo ugdymo, tai gal kaip tik galėtų būti atvirkštinis procesas, kad iš miestų vaikai galėtų važiuoti į mažesnius miestelius ir į tas mažesnes mokyklas, kur būtų daug tokios komfortiškesnės sąlygos. Bet čia jau truputį mes nukrypome į kitą temą.

Viktorija Urbonaitė

Dar sugrįšim.

Eglė Pranckūnienė

Dar sugrįšim.

Viktorija Urbonaitė

Vaidotai, kaip yra jūsų Ukmergėje? Kokia situacija su tom mokyklom?

Vaidotas Kalinas

Taip, mokyklos atvirėja, laisvėja ir tikrai didžioji dalis mokyklų, tikrosios mokyklos be sienų, pasileidusios į Kultūros paso programas, į STEAM centrus, į pilietiškumo ugdymo veiklas, į pamokas miške ar kitokias veiklas. O dėl kaimiškų vietovių mokyklų tėra du skaičiai: vienas skaičius yra 8, o kitas yra 12. Jeigu neturi aštuonių mokinių, neturi penktų-dešimtų klasių klasės. Jeigu neturi dvylikos vaikų, neturi vienuoliktos ar dvyliktos klasės. Tai, ką sako Judita, kad galbūt bijo mokyklos nuvežti į tą miesto mokyklą aprūpintą, dalis tiesos gali būti susiję su šituo faktoriumi.

Viktorija Urbonaitė

Gerai, o kokią matote jūs išeitį ir gal iki tos išeities dar truputį per anksti prieiti? Bet kaip jūs manote, ar keitėsi nuo Nepriklausomybės atgavimo situacija mokyklose?

Eglė Pranckūnienė

Aš tai manau, kad labai keitėsi. Šiaip, jeigu kalbant apie tą bendradarbiavimą, tikrai mokyklos, manau, kad labai yra atsivėrusios bendradarbiavimui, bet turbūt tas bendradarbiavimas daugiau apsiriboja tokiu patirties pasidalijimu. Gi mokyklos masiškai važiuoja vienos pas kitus, mokytojai važiuoja į visokias stažuotes. Žodžiu, iš tikrųjų, dabar tos kitos galimybės ir STEAM centrai atsirandantys, kur suvažiuoja vaikai iš įvairių mokyklų. Ir tikrai to judėjimo tarp mokyklų yra labai daug. Bet va tokio bendradarbiavimo kaip, sakykime, ką propaguoja Tūkstantmečio mokyklos, tos tikros tokios tinklaveikos, kai būtų dalijamasi tam tikrais ištekliais, erdvėmis, mokytojais, žodžiu, kažkokiomis idėjomis, tai aš manau, kad to yra mažokai, bet irgi čia tiesiog gyvenimas priverčia. Va, neseniai buvau Prienų savivaldybėje ir, sakykime, ten jau irgi trūksta kai kurių dalykų mokytojų, ir jau mokyklos dalijasi mokytojais. Sakykime, yra vokiečių kalbos mokytojas, dirbantis su vaikais nuotoliniu būdu iš kelių mokyklų ir t. t. Tai taip, kad kartais gyvenimas jau priverčia bendradarbiauti ir dalintis tais turimais ištekliais, bet aš manau, kad ta mūsų pati sistema yra labai labai biurokratizuota, reglamentuota ir tas visas finansavimas, kaip jisai vyksta. Kartais mokyklos tikrai norėtų daug ką daryti, bet labai sunku pralaužti reglamentus. Sakykime, kaip mokytojo apskaičiuoti darbo užmokestį, jeigu kartu dvi mokyklos kažkaip tai susikooperuoja, nes turi viskas būti tvarkoma atskirai, bet čia turbūt tos atskirties yra pas mus daugelyje sričių, ypač tokie instituciniai barjerai susikuria, kuriuos labai sunku pralaužti.

Viktorija Urbonaitė

Vaidotai, ar jūs matote, kad mokyklos vis labiau atsivertų?

Vaidotas Kalinas

Taip, yra tikrai tokių neblogų pavyzdžių ir bendradarbiavimas su universitetais, ir universitetai labai rodo. Gan neblogas ir po truputėlį jau aišku, kad pavykstantis, yra ministerijos toksai projektas, sakykime, tai kai gimnazistai gali rinktis profesinio mokymo modelius, teikiamus profesinių mokyklų ir vyksta tikrasis bendradarbiavimas tarp dviejų ugdymo įstaigų. Tai galėtų rasti ir daugiau gerų pavyzdžių, o dėl Tūkstantmečio mokyklų programos ir pačios idėjos, net neabejoju, kad bus kuriami geri dalykai. Galbūt dabar dar, tarkim, ir mes dar ne viską įsirengėme, dar negalime priimti ir rodyti dėl to, kad tiesiog dar eigoje. Bet tai, ką įsirengėme, tai jau važiuoja ir ne tik iš kitų mokyklų, bet ir iš kitų savivaldybių, ir tas yra užkrečiama. Kas yra nauja? Žingeidumas švietime iš tikrųjų yra pastebimas ir užburiantis. Jo tikrai yra daug.

Viktorija Urbonaitė

Ar tas naujumas ir modernumas pritraukia? Ir noras pasipuikuoti šiek tiek yra, ar ne? Pasidžiaugti, pasididžiuoti.

Vaidotas Kalinas

O kodėl gi ne?

Viktorija Urbonaitė

Taip!

Vaidotas Kalinas

Taip, taip, kodėl gi ne?

Viktorija Urbonaitė

Tai tada jis pritraukia ir kitas mokyklas. Jos atvažiuoja ir domisi, ar ne?

Vaidotas Kalinas

Vieno susitikimo metu su Demokratinės mokyklos vadovu, pokalbio metu jis pasėjo tokią sėklą ir tokią idėją, kad reikia tylos kabinos Demokratinėje mokykloje. Nu, aš grįžau į Ukmergę. Ar Ukmergės mokykloms jos nereikia? Ir per Tūkstantmečio mokyklų programą jos atsirado. Kažkas išgirdo, dabar pusė Lietuvos važiuoja, nes tai naujovė, o ten yra gan paprastas dalykas. Aišku, šiek tiek daugiau kainuojantis. Galbūt savarankiškai mokykla negali to įsigyti, bet įtraukiojo ugdymo kontekste kažkoks stebuklas ir atrodo paprastas, bet visi domisi, važiuoja, žiūri kaip tas visas veikia, ir bus daug daugiau pavyzdžių. Aš net neabejoju, kad niekas nebijos atvažiuoti pasižiūrėti kas gero vyksta.

Viktorija Urbonaitė

Judita, kaip tu manai, ar ta dalinimosi, tokia domėjimosi ir žavėjimosi vienas kitu, ir mokymosi vienas iš kito kultūra atsiranda ir kiek pažengusi jinai yra Lietuvoje jau?

Judita Šarpienė

Aš tai pritarčiau Eglei, ką jinai minėjo apie tai, kad iš tikrųjų tas kontrastas matosi. Tikrai nuo to, galbūt, kaip buvo pradžioje, kai tikrai pradėjo mokyklos judėti link to arba kai keitėsi vis skirtingas tas reglamentavimas, nes iš tikrųjų kartais gal mes nepagalvojame apie tai, kiek tokių nematomų dalykų paveikia mokyklos gyvenimą. Kažkoks atrodo darbo užmokestis, nu kaip čia mokyklos gyvenimą, kultūrą, kažkokią ilgus metus neštą, tai pakeis, bet iš tikrųjų pakeičia, nes žmonės pradeda kitaip jaustis, kitaip save vertinti. Ką mes irgi matome per tuos dvejus metus kiek dabar su savivaldybėmis, jų mokyklomis keliaujame su Tūkstantmečio mokyklų programa, tai iš tikrųjų, kad iš pradžių tai buvo tas toks nenoras, galbūt, arba net nepratimas kartu sėdėti prie vieno stalo, diskutuoti ir kalbėti, ir ieškoti bendrų vardiklių. Čia negaliu to teigti apie visas savivaldybes, nes iš tikrųjų yra savivaldybių, kurios turi ilgą ir gražią bendradarbiavimo praktiką, kaip jos įtraukia visas suinteresuotas šalis į pokalbį.

Viktorija Urbonaitė

O čia kas yra? Čia yra mūsų tiesiog tarpusavio bendravimo, bendradarbiavimo kultūra?

Judita Šarpienė

Tikriausiai, ir tai kaip mes ieškome sprendimų. Ar mes jų ieškome pagal tai, kaip vat man atrodo, kad aš turiu kažkokią nuomonę, kažkokį tikslą, kokio noriu pasiekti? Ar mano pirmas instinktas yra paklausti tų žmonių, kas yra sistemoje? Tai kas ten yra? Pasidaryti tą kažkokį tai lauko tyrimą. Įsivertinti kur tu esi. Man atrodo, kad buvo nemažai projektų, kurie ateidavo tokie iš viršaus, taip nusileidžia, ir tada visiems būna pasakoma ką daryti, ir visiems dėl to tada yra ramu, nes atsakomybė yra ne pas mane, nes man nuleido ant galvos ir aš darau. Visi tokie vat truputėlį žaismingi, sakykime, projektai, kaip, tarkim, Tūkstantmečio mokyklos ar kiti projektai, kurie kelia ir klausia: O tai kas iš apačios gali ateiti? Paieškokime.

Viktorija Urbonaitė

O yra norinčių ateiti iš apačios?

Judita Šarpienė

Yra, yra, bet juos irgi reikia kažkaip tai įtikinti, kad šita sistema galima pasitikėti. Čia irgi nėra taip, kad tu iš karto muši į krūtinę ir sakysi, – aš turiu šitą idėją, aš tikrai noriu ir aš tikrai padarysiu,– nes tada irgi toksai... Gal neturime dar kultūros, kad kiekvienas prisiimtume atsakomybę asmeniškai, nes vis man kažkas davė, kažkas liepia, kažkas nuleido. Taip turi būti, aš kitaip negaliu. Taip sako įstatymas, reglamentas ir panašiai. Kalbant būtent apie mokyklų tą pasidalinimą patirtimi ir tinklaveiką, aš ypatingai tą matau kai kalbu su mokyklose ir savivaldybėse pradėjusiais dirbti koordinatoriais, kad jiems geriausiai padeda susigaudyti kažkokioje savo naujoje rolėje būtent tai, kiek ir kaip jie gali pasidalinti patirtimi su kolegom, kurie yra lygiai toje pačioje valtyje kartu. Ta prasme, nesvarbu kiek mes galime iš savo perspektyvos pasakoti, atsakyti klausimus ir t. t. Jeigu patvirtins kolega, tada aš patikėsiu. Jeigu jeigu ne, tai tada galbūt čia dar ne visai yra kažkoks išspręstas dalykas. Tai iš tikrųjų to daugėja, bet kartu dar ir jaučiasi kai pamatai tuos pavyzdžius, kur yra bendradarbiavimas ir kur žmonės iš jo laimi, kartu kažką sukuria, pasidalina, sako: „Va, tai mes čia pasikalbėjome, mums pasakė tokį pavyzdį, mes dar pamatėme. Tai irgi nuvažiuosime, bet po to dar ir susitiksime, ir dar aptarsime, ir dar kažką padarysime.“ Užsiveda tokia grandinė, bet tada matai tą kontrastą, kur žmonės sako: „Nu, čia mums šito reikia ir aš nieko negirdžiu, nieko nematau, kas vyksta šonuose aplinkui.“ Norisi visada atnešti pasidalinimo plusus, parodyti, bet kol kiekvienas nepatikės, tai čia verskis per galvą ir daryk ką nori, matyt, nelabai taip bus.

Viktorija Urbonaitė

Ar jūs matote tą pokytį, kad žmonės, mokytojai pirmiausia, nori atsiverti vienas kitam ir būti tame bendradarbiavime?

Eglė Pranckūnienė

Šiaip Lietuvoje tikrai daug jau buvo įvairių projektų, kurie ir buvo skirti tam bendradarbiavimui stiprinti.

Viktorija Urbonaitė

Čia tokiam raumeniui treniruoti.

Eglė Pranckūnienė

Taip, taip, taip, už tai, kad tai savaime nesusikurs, nes vis tiek mokytojo profesija yra labai labai individualistiška, nes tu uždarai savo tas duris klasės. Tu esi vienas. Tu valdai situaciją. Tu prisiimi atsakomybę, žodžiu, ir mokytojams persiversti, kad tas bendradarbiavimas, net ir mokyklos lygmeniu, ne tik tarp mokyklų, tai irgi. Na, dabar tikrai aš labai džiaugiuosi, kad jau pereiname į tokį kolegialų darbą, nes dabar tai, ką mes norime pasiekti Lietuvoje, tai neįmanoma po vieną. Yra bendri susitarimai, bendros tokios kryptys. Jeigu mes tik po vieną išsiskaidysime, mes to nepadarysime, bet į tą reikia tikrai labai daug investuoti ir aš tiesiog pabandžiau prisiminti kiek buvo įvairių projektų, skirtų būtent va tam raumeniui treniruoti. Tai buvo dar Atviros Lietuvos fondo laikais Mokyklos lyderiai, buvo toksai projektas, kur dirbome su mokyklų komandom ir labai ten daug irgi užsimezgė visokių tinklų. Vėliau buvo Mokyklų tobulinimo didžiulė programa. Toje programoje buvo besimokančių mokyklų tinklų...

Vaidotas Kalinas

Bendradarbiaujančių tinklų.

Eglė Pranckūnienė

Taip, Bendradarbiaujančių mokyklų tinklų programa. Paskui buvo Lyderių laikas, kurio vienas iš pagrindinių uždavinių ir buvo tas būtent bendradarbiavimo kultūros stiprinimas, ir vat ką mes matome, kad daug kur, sakykime, vat ir susikūrė savivaldybėse, tam tikra ta kultūra ir pasikeitė. Ir dabar, aš manau, toms savivaldybėms ir Tūkstantmečio mokyklų programoj yra lengviau, nes jos jau turi kažkokią tą kultūrą, kaip dalintis, kaip kartu sprendimus priimti, nes gi vis tiek visos turėjo sukurti kažkokią savo bendrą viziją ir susitarti ką kartu turime sukurti. Bet vis tiek tai yra labai labai trupu, nes vat mes irgi matome, kad ten, kur vis tiktai buvo kažkaip palaikoma ir pačios savivaldybės politikos, ir t. t., tai ten ir tie išliko tam tikri žmonių tinklai. O kur tai nebuvo taip palaikoma, tai labai greitai tai išsisklaidė. Ir vėl iš naujo reikia visus tuos dalykus kurti, nes, kaip ir žmogus tikrai yra sociali būtybė, bet kartais reikia pastangų. Taip savaime tai nėra tiktai pasėdėti, išgerti kavos, pašnekėti. Na, tai yra daugiau. Žodžiu, tu turi tarsi kažką paaukoti, paaukoti savo laiką, kaip ir dėl bendro reikalo, bet tu turi suprasti kokią vertę tai sukuria, nes ypač mokytojams tikrai pats brangiausias išteklius yra laikas. Tiesiog visi yra ant tokio ceitnoto, tokio visą laiką tikrai, to laiko taip viskam trūksta. Ir va tas laikas skirtas bendradarbiavimui, reikia suprasti kokią vertę mes iš to sukuriame. Tai čia vat ir vadovai turi daug pastangų įdėti į tai. Na, ir turi tam tikros sukurtos struktūros, vat kada mes bendradarbiaujame, ką mes padarome ir t. t.

Viktorija Urbonaitė

Vaidotai, pasakykit teisybę, ar mokyklų vadovai, ar savivaldybių švietimo skyrių vedėjai, specialistai, ar jie atsisėda ir šnekasi, ne vien tiktai kavą geria, bet ir šnekasi iš tikrųjų?

Vaidotas Kalinas

Iš tikrųjų, apie tam tikras taisykles ir Eglė kalbėjo apie susitarimus. Jie tikrai turi būti ir nuo tam tikrų vizijų susikūrimo iki ilgalaikių tikslų. Ir aš palaikau idėją, kad be pasitikėjimo, kultūros globojimo palaikymo negalėsime kalbėti apie tinklaveiką, apie atvirumą, apie dalijimąsi.

Viktorija Urbonaitė

Kaip padaryti, kad tas vyktų, tas pokalbis, tas dialogas?

Vaidotas Kalinas

Dėl dialogo, tai nėra sudėtinga. Tu gali susitarti, kad susitiksi kartą per mėnesį pagal tam tikras taisykles ir priimsi sprendimus, ir dalinsies sėkmės istorijomis. Tas vyksta, bet kalbant apie pasitikėjimo kultūros kūrimą mokyklose, ateina toksai jausmas, kad Žengi Žingsnį į priekį šita linkme, o tave nubloškia du žingsnius atgal ir mes Tūkstantmečio mokyklų programą išėjome su idėja – Ukmergės mokyklos 24 valandos per savaitę – tiesiog nešėme žinutę, kad mes esam tokie atviri. Net ir tie direktoriai, kurie pritarė tuo metu ir sakė, „wow, čia reikia“, kuriuo metu sako, „gal čia per drąsu, gal mums taip nereikėjo“. O dėl ko taip yra? Dėl paprastų dalykų – per daug kontrolės. Jos sako, kad net ir per švietimo įstatymą, į mokyklas grįžta inspektavimas. Per daug tikrinimų. Šiandien atvažiuoju į mokyklą, jau galvoju visi patikrinimai pasibaigę, sako 60 vaikų PISA tyrime. Toks jausmas kartais, kad tu kažką gero padarai dėl pasitikėjimo ir vat tu nubloškiamas atgal. Kontrolė. Šiomet buvo tokia situacija, kad mokyklose vienu metu buvo skirtingos keturios finansų kontrolės tuo pačiu metu. Tai nėra gerai ir jeigu mes kalbame apie vaikus, apie indėlius, apie pastangas dėl jų, turime turėti laisvės daugiau veikti šita linkme.

Viktorija Urbonaitė

Čia įdomiai taip labai nuskamba apie pasitikėjimo kultūrą, o viduje nepasitikime patys savimi ir vienas kitu.

Eglė Pranckūnienė

Kadangi aš pati tyrinėjusi esu tą pasitikėjimo tematiką, tai tikrai labai labai pritariu. Ir tikrai pati politika mūsų yra labai prieštaringa. Iš vienos pusės, mes deklaruojame kaip mes čia visi pasitikime, kaip čia viskas gražu, kilnu ir t. t. O iš kitos pusės, sakykime, priimame pataisas įstatymo, kad išorės vertinimas bus nelabai geras, tai jau ten mokyklą galima ir uždaryti, ir t. t., ir visokios sankcijos. Daugybė yra tokių, kaip ir labai labai prieštaringų sprendimų, kur iš vienos pusės tarsi viena sakoma, o kita ranka tarsi visa tai nubraukiama. Ir va dėl to mokyklos jaučiasi labai nesaugiai. Dėl to, kad tu nežinai kas tavęs laukia, dėl ko tave patikrins, sakykim, ir kas šiomet vyko su visais tais patikrinimais, ir t. t. Jeigu mes tikrai norime tą pasitikėjimą kurti, nes pasitikėjimas yra toks dalykas kaip ratilai, nes tas pasitikėjimas gimdo pasitikėjimą, o nepasitikėjimas gimdo nepasitikėjimą. Jeigu, sakykime, iš švietimo politikos, sakykime, ministras nepasitiki savivaldybe, tada savivaldybė nepasitikės mokykla, tada mokyklos vadovas nepasitikės mokytoju, tada mokytojas nepasitikės mokiniu. Viskas va taip vat ir eina, o pasitikėjimui tai reikia to geranoriškumo, reikia atvirumo, labai aiškios, atviros komunikacijos ir reikia labai aiškios vizijos kur mes einame, ir kad mes eitume, kad nebūtų, kad mes tarsi deklaruojame, kad einame ten, bet kažkodėl tai kitais sprendimais mes užkertame tą kelią į ten.

Viktorija Urbonaitė

Čia skamba kaip toksiški santykiai.

Eglė Pranckūnienė

Na tai taip. Nepasitikėjimas ir yra pats toksiškiausias dalykas, koks yra, nes gi labai sunku gyventi kai tu jauti kai tavimi nepasitiki ir kai tu pats negali pasitikėti.

Judita Šarpienė

Aš dar noriu Eglę papildyti. Jinai išvardino tuos labai svarbius dalykus kas lemia pasitikėjimą, bet ką labai svarbu, matyt, akcentuoti tai, kad reikia ne tik vizijos ir to vat ėjimo keliu, bet ir laiko tuo keliu paeiti kol tau niekas kitas naujo kelio nepastatė. Iš tikrųjų čia, matyt, kartojasi ką pirmoje laidoje kai įrašinėjome sakiau, kad tie pokyčiai, kurie vis ten ateina ir ateina ir ateina. Jau per mano trumpą gyvenimą kiek jų yra buvę ir aš net neįsivaizduoju kiek Eglė ar Vaidotas yra to matę dirbdami švietimo sistemoje. Mes net neduodame sau šanso pabūti su kažkokiu priimtu sprendimu, pažiūrėti kaip jis veikia, bet pamatę per kelis mėnesius ar dar net neprasidėjus kažkokiam ėjimui sakome: „čia negerai“. Ir vakar kaip tik klausiau pranešimo ir labai jame gražiai buvo priminta, kad švietime pokyčiui įsigyventi reikia bent jau 12 metų. Ar kas nors pas mus yra buvę 12 metų švietime? Ta prasme, tokio nuolatinio?

Viktorija Urbonaitė

Čia pasibraukti 12 metų.

Judita Šarpienė

Dvylika, taip. Metų.

Viktorija Urbonaitė

Ne mėnesių, ne savaitių, ne valandų. Vaidotai?

Vaidotas Kalinas

Turime dabar tokį puikų lauką veikti. Tai praktiškai nevyksta mokytojams dalykinių kompetencijų stiprinimo, kvalifikacijos tobulinimo renginių. Konkretiems mokytojams – istorijos, matematikos, fizikos, gamtos mokslų – dalykinių kompetencijų, žinių atnaujinimo stiprinimo. Ir aš tada sakau, taigi turime tokių nuostabių mokytojų pas save. Jie ir turėtų dalintis ir stiprinti kitų, juos pasitelkiam. O sako, kad mes neturime drąsių mokytojų, kurie sutiktų ir kaip taip atsitiko? Kodėl prarasta ta drąsa dalintis? Vienas iš jų ir dėl išorinio rizikos vertinimo ar kaip ten. Pas tave ateis į pamoką, pastebės negerus dalykus ir panašūs dalykai. Jie padarę yra tokią įtaką ir dabar reikia visaip sugalvoti kaip išsilaisvinti, išdrąsėti ir tą būtina daryti. O laukas veikti kažką į gerą tai tikrai yra šiuo metu dėkingas. Šiandien geriausias laikas yra tą daryti.

Viktorija Urbonaitė

O kas yra ta tinklaveika apie kurią kalba Tūkstantmečio mokyklų programa? Kaip jinai realiai dabar egzistuoja ir kokią jūs viziją matote jos ateityje?

Judita Šarpienė

Tai bendrai, toks mūsų tas vidinis apibrėžimas tinklaveikos yra būtent pasidalinimas materialiais ir nematerialiais resursais tarp mokyklų ir tas apima mokytojų kompetencijų tobulinimą. Drauge tai, tarkim, kai visos savivaldybės mokyklų mokytojai gali kartu būti...

Viktorija Urbonaitė

Čia kaip Vaidotas kur sako, ar ne?

Judita Šarpienė

Taip, taip, gali susitikti ir tokią turėti jiems išpirktą laiką ir erdvę, kur jie gali būti drauge ir tų idėjų ieškoti. Ir iš tikrųjų, kas labai smagu, būtent per šitą veiklą ir matėme nemažai savivaldybių, kurios būtent ta linkme ir nuėjo, kad būtent per tai yra įtraukiamos mokyklos, kurios oficialiai nedalyvauja programoje, nors dalyvauja šiaip visa savivaldybė, bet yra atrinktos mokyklos dėl to, kad yra tam tikri kriterijai jų, bet būtent ta tinklaveika ir leidžia tuos gerus dalykus, kurie ateina, paskleisti plačiau ir kartu dar irgi, kad mokiniai galėtų žengti tą drąsų žingsnį ir nuvažiuoti į tas kitas mokyklas, pamatyti išsibandyti ir, matyt, čia irgi tiek Vaidotas, tiek Eglė ką minėjo, kad mokyklos drąsėja ir yra tokių drąsesnių sprendimų, pavyzdžiui, kurti STEAM'o arba kultūrinio ugdymo centriukus, į kuriuos suplauktų visa platesnė rajono bendruomenė ir tas yra labai džiugu. Ir iš tikrųjų aš dažnai cituoju Ukmergės pavyzdį, kaip jie tas mokyklas suporavę gražiai yra, kad yra mokyklų grupė, kuri dalyvauja programoje tiesiogiai, yra grupė, kuri nedalyvauja, ir jos po dvi, po dvi porom dalinasi visa patirtimi, kuri pas juos ateina. Yra ir kitokių variantų, tokių tų grupelių. Bet kas svarbiausia, tai yra, kad žmonės kalbėtusi ir kad tas vat būtent žmogiškasis faktorius tą pasitikėjimą augintų, nes mes čia, prieš laidą truputėlį kita tema kalbėjome, bet kad gal kartais pasimiršta mums tas žmogiškas faktorius švietime, kad pastringam mes tuose dideliuose teisės aktuose, visuose tikrinimuose, bandydami užtikrinti kažką, bet pamirštam o kam tas buvo sugalvota. Ir aš manau, kad iš dalies tai ir Tūkstantmečio mokyklos į istoriją įsirašys su ta kalte, kad buvo daug kontrolės tame kaip išleidžiami pinigai, kur jie pasideda, kiek ataskaitų ir dokumentų reikėjo pateikti. Vaidotas neduos pameluoti, kad iš tikrųjų yra gana daug to papildomo darbo, bet aš tikiuosi, kad bent jau nenumirs ta idėja su kuria mes atėjome, kad sakėm savivaldybėm – jūs nebijokit galvoti drąsiai, nes šita programa yra pakankamai laisva, kad jūs galėtumėte išpildyti tas senas svajones, kurios neišsipildė. Ir vat, kadangi tuos dalykus matome, tai norisi, kad ir kiti tą girdėtų ir irgi išdrįstų, ir darytų, nes nu kitaip mes pokyčio jokio nesukursime jeigu darysime tą patį, ką darėme iki šiol.

Vaidotas Kalinas

Judita mini apie poras, tai turime pastovias poras programos laikotarpiui, bet kūrėme ir santykius, ir tokius tiltus, ir tam tikrom užduotim ar tam tikrom idėjom įgyvendinti. Ir šiemet inovacijų konkursą pavadinome Draugystės tiltai ir paprašėme, kad mokyklos susiradusios porą sau pateiktų bendrą iniciatyvą. Fantastiški dalykai vyksta ir šventė ne tik pats renginys ir konkursas, bet kada ieško draugų, tam tikra idėja ir kalbasi, rengia, diskutuoja, rengia formą dalyvavimui konkurse. Tai yra tikrai šventė ir tai vertina mokyklos, galimybę bendradarbiauti, kuriant kažkokius tai naujus dalykus. Ir tikrai atsitiko. Mes net ir nustebome, kad iš 25 berods ugdymo įstaigų 22 sudalyvavo porose šitoje idėjoje.

Viktorija Urbonaitė

Gerai, leiskit man jus paprovokuoti. Žiūrėkit, mes kalbame apie bendradarbiavimą, apie atvirumą, o konkurencingumas? Ar tai yra tik blogis tarp mokyklų, jeigu jos konkuruoja viena su kita?

Eglė Pranckūnienė

Aš tai, manyčiau, švietime nereikėtų to konkurencingumo labai skatinti dėl to, kad vis tiek tai yra truputį kita terpė. Galbūt kažkokiam didmiestyje, kai yra šalia mokyklos ir vaikai turi galimybes pasirinkti, tai yra viena, o kita yra tuose miesteliuose, kur yra viena mokykla. Ten kaip ir nėra su kuo kaip ir konkuruoti. Bet vat kas prasidėjo Lietuvoje, kai dėl mokinio krepšelio mokyklos pradėjo tarp savęs konkuruoti, tai mokytojai tada nustojo dalintis. Žodžiu, tada nevyksta tie mainai. Čia vat ir labai yra įdomus paradoksas. Kad ir ta išorinė konkurencija, dėl jos atsiranda net vidinė konkurencija. Nu žodžiu, ta konkurencija dar padaugina tą konkurenciją. Jinai remiasi...

Viktorija Urbonaitė

Tarsi baimė atiduoti.

Eglė Pranckūnienė

Taip, baimė atiduoti, baimė dalintis, ir, aš manau, buvo tikrai dešimtmetis koks, kai tikrai labai labai sunku buvo, ir vat kaip Lyderių laiko projektas prasidėjo. Mums tikrai labai stipriai reikėjo pramušti tą ledą tokį susiformavusį, nes tiesiog žmonės bijojo dalintis. Bijoję kažko tai, kad praras kažką. Tai, kad nutekėjęs kažkas tai, kažkokios patirtys ir t. t. O vis tik, na, čia tie idėjų mainai, aš manau, čia yra labai labai svarbus dalykas, kad jisai vyktų ir aš galvoju, kad dar labai būtų gerai, kad apskritai būtų einama dar drąsiau. Sakykime, su ta tinklaveika taip vadinama, nes dabar mūsų pati ta sistema labai yra užprogramavusi ir mokytojų trūkumą, nes labai griežta ta dalykinė tokia sistema, labai griežti ugdymo planai ir t. t., bet aš manau, kad mes tikrai galime atrasti labai kūrybiškų modelių, kur vaikams būtų sudarytos tikrai mokytis kažkokių integruotų kursų, mokytis kažkokių atskirų modulių, susirinkti tuos modulius vieną vienoje mokykloje, kitą – kitoje mokykloje. Tikrai tų pavyzdžių tikrai galime susirasti labai daug ir jie kartu padėtų ir tokias labai realias problemas spręsti, ir kartu sudarytų naujas tokias galimybes. O ta konkurencija vat, grįžtant prie to, tai ji kaip versle. Jinai gal turi tą, kad kažkoks spyris, toksai...

Viktorija Urbonaitė

Katalizatorius.

Eglė Pranckūnienė

Katalizatorius tam tikrų idėjų, o švietime dažnai ta konkurencija jinai atsisuka ir tada būna tie atvejai, kai nenorima, kad vaikai pamatytų kitą mokyklą. Beje, prieš labai daug metų buvo Ukmergėje šitas atvejis. Gal tu atsimeni, buvo Lyderių laiko viena iš konferencijų ir jinai vyko profesinėje mokykloje, ir ten yra labai puiki profesinė mokykla, ir tos mokyklos direktorius kreipėsi į Ukmergės mokyklų žmones ir sako, aš jūsų labai prašau jūs nustokit gąsdinti savo mokinius mūsų mokykla, sako, pasižiūrėkit, kokios čia yra galimybės, nebegąsdinkit tų vaikų ta profesine mokykla. Tai taip, kad kai pradeda ta prasme konkuruoti dėl tų vaikų, stengiantis juos išlaikyti kažkur tai, o ne atskleidžiant tas galimybes, tai neišaina į naudą mokiniams.

Viktorija Urbonaitė

Neįkalinti vaikų, ar ne? Vaidotas tai juokiasi.

Vaidotas Kalinas

Viskas pasikeitė, Egle.

Eglė Pranckūnienė

Tai aš taip ir žinau, kad pasikeitė.

Vaidotas Kalinas

Dabar, vat ir šiandien išgirdau, kad nežinau iki 40 gimnazistų nori lankyti traktorininko teisių modulį toj mokykloj.

Eglė Pranckūnienė

Tai va, puiku.

Judita Šarpienė

Jau nebeišgąsdina.

Viktorija Urbonaitė

Čia beveik žavu.

Judita Šarpienė

Šiaip kas įdomu, vat irgi kuo Eglė pasidalino, kad iš tikrųjų čia šiaip nėra Lietuvos fenomenas. Čia nėra, kad mes čia viena izoliuota šalis, kurioje tikrai va ta konkurencija veikia ir neveikia. Aš turėjau tokias dvi mintis kol Eglė kalbėjo, kad viena va tą konkurenciją įsivertinti, kiek jina prideda ar atima. Tai pagalvokime apie privačias mokyklas Lietuvoje. Ar joms lengva? Ta prasme, kai joms reikia visiškai kaip tikram versle, nes tenai yra verslas, kai jiems reikia išlaikyti mokinius, prisitraukti mokinių vien tam, kad mokykla galėtų gyventi. Dar, matyt, valstybines savivaldybių mokyklas reglamentavimas šiek tiek palaiko, nes turi būti tam tikras skaičius mokyklų ten, kur yra pakankamai mokinių. Bet nežinau, vat irgi pati kadangi turiu tos darbo privačioje mokykloje patirties, tai ten irgi nėra, kad ten medus būtų. Bet kitas dalykas, tai būtų, kad skaičiau neseniai straipsnį apie mokyklas Didžiojoje Britanijoje. Aš šiaip kuo ilgiau stebiu dalykus, tai matosi, kad mes taip dešimčia metų vėliau priimame labai panašius sprendimus į Didžiąją Britaniją ir nepažiūrime, kad jiems jau nepasisėkė vienąkart. Irgi tenai buvo įvestas va toksai finansavimas mokyklų, būtų žiūrint į tai kaip mokykloms sekasi, kokius rezultatus jos atneša ir jos buvo, ir galbūt dar tebėra, nes dabar tiksliai nežinau, nes ten straipsnis buvo apie situaciją maždaug 2013-ais metais, jos buvo labai griežtai vertinamos pagal tai, kokios jos yra. Jom uždedama tokia etiketė, kad čia yra *excellent* mokykla, čia ne tokia *excellent*, o čia visai prasta ir jų būtų išgyvenimas priklauso nuo to, kokius rezultatus atneša mokytojai ir mokiniai. Ir būtų irgi dalinosi, kad, na, galbūt ten optimizavimui kažkokio tinklo arba užtikrinimui, kad mokiniai turėtų gerus rezultatus, tas padeda, bet tai visiškai sužlugdo bendradarbiavimą tarp mokytojų, kurie šitoje sistemoje yra kertinė dalis ir jie nebenori dalintis, nes jų tas išgyvenimas iš esmės nuo to priklauso. O kokį stresą patiria mokiniai, kai jie yra tie fabriko darbuotojai, kurie turi kuo daugiau ir kuo geresnius rezultatus atnešt. Ir būčiau linkus, matyt, pritarti Eglei, kad yra tas

sveikas pasilyginimas, toksai išsikėlimas tikslų, kur aš noriu būti. Arba galimybė pasimokyti iš to, kas kitiems pasisekė, bet ta konkurencija, tas reitingavimas mokyklų ypatingai, nežinau kokia kolegų bendrai nuomonė apie reitingavimą mokyklų, ypač per mokinių rezultatus. Aš manau mus tai ir priveda prie to, kad mokiniai, jau mokinių balsas per žiniasklaidą girdisi, kad sako, mes nebegalime, jau...

Viktorija Urbonaitė

Nebepatempia.

Judita Šarpienė

...nebepatempiam, mums per daug, į mus nebežiūri kaip į normalius žmones. Mums sako, kad tu negausi iš matematikos 10, tu eisi gatvių šluoti. Čia citavo vakar mokiniai iš vienos Mažeikių mokyklos, pasikalbėjo su savo bendraamžiais. Labai buvo įdomu stebėti salės reakciją, nes buvo konferencija ir jie tuo dalinosi, ir jie sako, tai vat buvo šitas dalykas pasakytas, „negausi dešimtuko, eisi gatvių šluoti“ ir salėje žmones, kurie yra bent 20 metų už juos vyresni, sako, „tai mes irgi šitą girdėjome“. Tai reiškia per 20 metų niekas nepasikeitė. Ir tai yra toks maždaug einamas juokelis, kad čia yra tai normalu. Aš kažkaip sakyčiau, kad gal nėra normalu taip jaustis kaip mokiniui mokykloje.

Viktorija Urbonaitė

O tai gerai, kokį mes norime matyt tą mokinį? Tas bendradarbiavimas vis tiek čia, finale tai orientuota į tą vaiką, kuris ateina į mokyklą ir sėdi tam suole, ir žiūri į lentą. Ko mes norime iš to vaiko ir ką mes norime jam duoti iš tikrųjų?

Eglė Pranckūnienė

Bet kas tie mes? Nes aš manau, kad mes galime pasakyti kaip mes. Bet turbūt tų „mes“ yra daug. Galbūt mes Lietuvoje ir nesame kaip ir susitarę iki galo.

Viktorija Urbonaitė

Kas atsakingas finale, ar ne?

Eglė Pranckūnienė

Todėl, kad mes ir dabar, mes turime įtrauktis idėją, kad turime įtraukti visus vaikus, turinčius pačių įvairiausių poreikių, visiems sudaryti geras tas mokymosi sąlygas. Tai čia vienas tas naratyvas, kuris labai gražus ir tikrai puikus. Bet iš kitos pusės, mes turime kitą, kuris sako, tai mums reikia kuo aukštesnių akademinų rezultatų. Mes turime būti konkurencingi pasaulyje. Žodžiu, mūsų ekonomika turi būti konkurencinga, o tik per tai tarsi mes kažką ir pasieksime. Nors jau pati ekonomika jau kalba visai apie kitus dalykus ir darbdaviai gi jau nori irgi ne tų, kurie ten turi dešimtukus, bet jie nori apskritai mąstančių, savarankiškai gebančių bendradarbiauti žmonių ir t. t. Mes ir turime apsispręsti, kaip šalis vis tik, ko mes norime, nes kai kurios idėjos, jos tarpusavyje nelabai yra suderinamos ir prieštarauja.

Vaidotas Kalinas

Man atrodo, kad čia viskas yra paprasta. Visi norime geriau gyventi. Tai ir turime ugdyti tokius mokinius, kurie sukurtų tą geresnį gyvenimą.

Viktorija Urbonaitė

O kaip tai padaryti?

Vaidotas Kalinas

Išsivaduoti nuo akademinų pasiekimų kiek galima greičiau ir kurti kūrybišką asmenybę.

Viktorija Urbonaitė

Bet jūs įsivaizduojate – čia būtų revoliucija Lietuvoje, gal net ir pasaulyje, jeigu mes išsivaduojame nuo pažymių, nuo pasiekimų.

Vaidotas Kalinas

Nuo orientacijos į siekimą egzaminų rezultatų, dabar kas yra padaryta? Į vienuoliktos klasės suolą atsisėdi ir visa sistema kalba apie tai, kad jau dabar pradedi ruoštis egzaminams.

Viktorija Urbonaitė

Bijoti.

Vaidotas Kalinas

Tokia sistema.

Eglė Pranckūnienė

Tai kodėl vienuoliktoje? Pirmoje klasėje. Kai kurie ir tėveliai klausia, tai šitoje mokykloje kaip čia bus su egzaminais? Ar išlaikys mano vaikas gerai egzaminus? Korepetitoravimas tai prasideda nuo pirmos klasės. Tai, matyt, jau daug anksčiau prasideda tos Žirgų lenktynės.

Vaidotas Kalinas

Kartais mes linkę tikrai save pergudrauti ir per daug prisigalvoti, ir, tarkim, dėl tos pačios konkurencijos, jeigu grįžtant vos vos per žingsnelį, tai juk viskas labai paprasta. Tai ta mokykla, kuriai geriau sekasi, jinai palankiai vertins galimybę konkuruoti, bet ta, kurios rezultatai prastesni, jinai sakys, „kiek galima greičiau įveskit centralizuotą mokinių priėmimą, kad į visas mokyklas ateitų vienodi mokiniai“...

Judita Šarpienė

Bet man atrodo, kad čia ir Vaidotas palietė tokią labai svarbią temą, tą akcentą kažkokiam rezultatui, bet kurį mes įskaitinam ir kuris ateina tarsi įvertinimas, nes vertinimas pagal viską, ką sako edukologai, ir tie žmonės, kurie daug tyrinėja, kokios tos skirtingos vertinimo sistemos turėtų ar galėtų būti, tai vis tiek akcentuoja pirmiausia tą dalyką, kad vertinimas tau turi suteikti grįžtamąjį ryšį, kad tai nėra nuosprendis. Tai yra grįžtamasis ryšys. Tu, kaip mokinys, turi pasiekti tam tikrą standartą, kurio iš tavęs tikisi. Na, taigi yra ir psichologija, raidos etapai. Vaikščioti turi tokiu metu,

kalbėti tokiu metu, kad tu pamatytumei ar tu sveikas. Ar tu augi taip, kaip priklausytų žmogui augti ir tai neturėtų būti, kaip aš sakau, tas nuosprendis, kad tu kažkoks blogas, kažkoks kitoks, bet tiesiog tau tai duoti turėtų grįžtamąjį ryšį, kad šiuo metu aš moku funkcijas spręsti aštuntukui ir tam, kad aš galėčiau gauti dešimtuką, tai man reikia dar padaryti tą ir tą. Tai tas turėtų duoti tau tokį gidą, kaip mokiniui, ką man daryti toliau. O ne tu – dvejetukininkas, tu – ketvertukininkas, tu – dešimtukininkas. Tu tada su ta etikete pravaikštai viską ir vėl grįžta psichologija, kad save ta išpildanti pranašystė gaunasi. Ką tu kartoji, tą ir turi. Iš tikrųjų yra nemažai švietime padaryta tyrimų apie tai, kad mokytojo nuostata apie tai, ką gali padaryti ar ko negali padaryti jo turimi vaikai klasėje ir nulemia didžiąją sėkmės kelią kiek tam mokiniui pavyks, nes jeigu tavimi netiki, tai ir viskas. Tai čia lygiai taip pat, jeigu Vaidotas netikės savo mokyklų vadovais, jeigu mokyklų vadovai Ukmergėje netikės savo mokytojais ir nepasitikės jų darbu, nuvilnys iki mokinių ir tada vėl turėsime tokį liūdesį. Tai, sakau, ta konkurencija tikrai jinai gali būti sveika, bet mums reikia būti labai sąmoningiems tam procese. Priimti tai kaip grįžtamąjį ryšį, ne kaip nuosprendį.

Viktorija Urbonaitė

Gerai, o koks yra šansas, kad tas bendradarbiavimas, ta tinklaveika taps realiu dalyku ir pokyčiu iš tikrųjų, ne šiaip ant popieriaus, ne varnelės užsidėti, kad mes vieni pas kitus nuvažiuome į svečius ir viena akim pažiūrėjome ką ten veikė ir gal truputį pavydėjome? Bet kaip realiai? Kur yra sėkmės receptas? Kur yra ta lyderystė, toks momentas, kur galima šauti ir iš tikrųjų pasiekti tikrai gerų rezultatų?

Eglė Pranckūnienė

Tai aš manau, jeigu jinai sukurs tą tikrą vertę, kad tinklaveika yra geriau negu netinklaveika. Jeigu mes tikrai kažką pamatysime, kad mes galime savo vaikams ir patiems sau, mums patiems įdomiau. Kai taip viskas yra dėl mokinių, aišku, bet, aš manau, ir mokytojams reikia to įkvėpimo. Reikia, kad jiems būtų smagu dirbti. Tai juk ir gražios erdvės iš karto pakelia tau ūpą, kai tu turi kažkokių tai priemonių, kai tu turi tų galimybių kažkaip taip įdomiau viską daryti. Ir čia labai turbūt svarbus dalykas, kad kartais, kai baigiasi projektai, tai tarsi kai kurios idėjos numiršta dėl to, kad nėra joms palaikymo. Na, pavyzdžiui, jeigu ir dabar, sakykime, ir per Tūkstantmečio mokyklas, ir per kitus projektus sukurti STEAM centrai, bet labai dažnai keliamas klausimas – o kas juos finansuos? Tarsi per projektus jie buvo sukurti, viskuo aprūpinti, bet po to gi reikia samdyti žmones, kad ten dirbtų, reikia turėti išteklių. Sakykime, vaikus tenai atvežti iš atokesnių mokyklų. Tai tiesiog tas tvarumo momentas turi būti labai gerai apgalvotas, ir vertė, kad tai yra geriau negu be to, kad ne tai, kad mums prisidėjo papildomo darbo, žodžiu, kažko ir tai yra veikla dėl veiklos, kuri mum nieko nesukuria. Bet jeigu tai yra iš tikrųjų, mes sukuriame ir tikime, kad tai yra geriau. Tai, aš manau, tada tas tikrai labai labai pasiteisina arba tai padeda tikrai išspręst kažkokias tai problemas. Ir aš manau, kad dabar tikrai turime daug tų vietų, kur mums trūksta žmonių, kur mums trūksta išteklių, ir tikrai gal taip bendradarbiaudami mes ir galime išspręsti tas problemas. Aš dar pridursiu. Man labai patiko, susipažinau su viena mokykla Latvijoje ir ten tokia bendruomeninė mokykla susikūrė ir jie sako, na, labai daug turėjome problemų, visko trūko, bet, sako, mes tokią pasirinkome strategiją – jeigu mums kažko trūksta, tai mes iš to padarome privalumą. Nu va, pavyzdžiui, mums trūksta pinigų įsirengti duris, tai tada mums durų nereikia. Mes tada turime visą taip pertvarkyti, kad būtų tokios atviros erdvės. Mes neturime fizikos mokytojo, tai mes pakvietėme, ten bendruomenėje gyveno profesorius,

ir mes susitariame, kad jisai ten kitokiu būdu... Na, žodžiu, vat kartais tas problemos sprendimas, kūrybiškas jisai. Žodžiu, tas trūkumas tampa privalumu.

Viktorija Urbonaitė

Vaidotai, jūs šiandien sakėte, kad tai viskas čia paprasta. Pasakykit paprastą receptą kaip užburti, užkabinti, pritraukti mokytojus dalintis ir neišgąsdinti jų.

Vaidotas Kalinas

Biškį šalia, bet tikrą, patikrintą pavyzdį, tvarų iki beprotybės, visoje Lietuvoje, tai baseino pavyzdys. Ir savivaldybės turi vieną baseiną, turbūt, mokyklai. Yra idėja valstybės išmokyti plaukti visus antrokus ir viskas. Susiderina tvarkaraščius ir visos savivaldybės antrokai važiuoja į tą baseiną be jokių problemų ir mokosi plaukti. Dabar turime idėją STEAM ugdymą, kuriam laboratorijas. Gali nebedaug reikėti prisidėti su transportu, su tvarkaraščių paderinimu, kad vyktų panašiai kaip yra atsitikę ir kas yra tvaru.

Viktorija Urbonaitė

Jeigu pabaigai jūs galėtumėte, na, pasvajoti apie tą realų pokytį, kuris būtų nekonkuravimas vienas kito ir gaudymas, ir pavydėjimas, bet iš tikrųjų tas tvarus santykis, dalinimasis, ką jūs pasvajotumėt ir ką jūs patartumėte, nežinau, patys sau, mokykloms, savivaldybėms, politikams?

Judita Šarpienė

Aš tai grįžtu prie, matyt, Vaidoto to užkabinto dalyko, kad galbūt viskas yra ir prasideda nuo paprastesnių dalykų. Tai mano svajonė labai yra paprasta, kad mokyklose kolega kolegai dažniau sakytų komplimentą negu kritiką ir pamatytų tai, ką daro gero, nes iš tikrųjų tas yra užkrečiama. Bet reikia, sako, dešimt kartų tiek gerumo, kad vieną blogumą ištrintų iš galvos. Tai šitoje vietoj aš sakyčiau, kad tikrai, kad daugiau girti vieniems kitus ir nebijoti, kažkaip kukliai ten nesakyti, kad „Ne, aš čia taip prabudau šiandien ryte ir taip viskas tiesiog įvyko“, bet tiesiog įvertinti savo pastangas. Bet pamatyti ir kito, ir pagalvoti apie tai, o kas iš to man galėtų būti, ar ne? Ką aš galiu pasiimti? Ar galbūt atkartoti? Kur aš galiu ištiesti ranką ir paprašyti pagalbos, jeigu man reikės?

Eglė Pranckūnienė

Na, daug čia galima visko prisvajoti, bet aš turbūt gal pasvajočiau, kad mūsų apskritai pati sistema būtų tokia empatiškesnė, kad mes tikrai suprastume kuo gyvena, kokia yra ta realybė ir kaip tos realybės per daug dar nekomplikuoti. Bet kaip tikrai vat išlaisvinti žmones, kad jie jaustųsi laisvi, kad jie jaustųsi tikrai laisvi kurti, nes mes turbūt visi norime, kad mokytojai būtų kūrėjai, o ne kažkokių instrukcijų vykdytojai. O tam tikrai reikia tos laisvės, reikia to laiko, žodžiu, to neskubėjimo, tokio turėjimo tokios prabangos kartais mėgautis tuo, ką tu veiki, na, kad būtų smagu visiems.

Vaidotas Kalinas

Sugalvojau dabar ir net nežinau kaip mintį gerai išdėstyti. Noriu, kad mokytojai suprastų, kad mes suprantame, kad ne vien viskas, kas iš mokyklos, ir pilietiškumo ugdymas, ir STEAM centrai, ir kultūros pasas, ir karjeros ugdymas, ir visi kiti dalykai, kad suprantame, kad pamoka yra svarbiausia.

Viktorija Urbonaitė

Tiesiog gera jūsų klausytis ir aš klausausi, ir galvoju, kokie jūs geri žmonės, ir man atrodo, kad labai daug yra gerų mokytojų Lietuvoje ir, iš tikrųjų, tos laisvės turbūt labiausiai norisi, ar ne?

Judita Šarpienė

Laisvės ir laiko. Čia, matyt, sunkiausia yra ką daryti, tai yra nieko nedaryti. Leisti veikti kitam ir pasitikėti juo, kad jisai padarys.

Viktorija Urbonaitė

Netrukdyti.

Judita Šarpienė

Netrukdyti, netrukdyti.

Viktorija Urbonaitė

Čia beveik pavadinimas galėtų būti naujas – netrukdykit, nes mokytojai žino, ką jie daro.

Judita Šarpienė

Kaip ant viešbučio durelių, *do not disturb*.

Viktorija Urbonaitė

Reikėtų mokyklom šito. Jūs klausėtės tinklalaidės „Postūmis: Dialogai švietimo pažangai“. Šiandienos tema buvo „Kiekvienas už save: mokyklų konkurencija ir bendradarbiavimas“ ir prie mikrofonų sėdėjo ir pasakojo, ir širdį atvėrė, ir išliejo Eglė Pranckūnienė, Mokyklų tobulinimo centro bendrasteigėja, Klaipėdos universiteto mokslo darbuotoja, Lietuvos edukacinių tyrimų asociacijos prezidentė ir buvusi Nacionalinio projekto „Lyderių laikas“ darbo su savivaldybėmis vadovė; Vaidotas Kalinas, Ukmergės rajono savivaldybės administracijos Švietimo, kultūros ir sporto skyriaus vedėjas ir Judita Šarpienė, Tūkstantmečio mokyklų programos vadovė. Visą šitą pokalbį, gražus žodis, *tūravojau*, Viktorija Urbonaitė. Iki pasimatymo kitą kartą.